

STUDIEGIDS

Ten behoeve van de diakenopleiding

Sint-Janscentrum
' s - H e r t o g e n b o s c h

Hart van het bisdom en vormingshuis van kerkelijk leven

uitgave, 13 april 2019

INHOUDSOPGAVE

pagina

I.	ALGEMEEN	3
II.	PROFIEL VAN DE DIAKEN	4
III.	VOORWAARDEN AANNAME	5
IV.	PROCEDURE TOELATING	6
V.	STRUCTUUR DIOCESANE TOELEIDING	7
VI.	PROGRAMMA VAN DE TOELEIDING	8
	1. Geestelijke vorming	8
	1.1. Bezinningsdagen	8
	1.2. Retraite	8
	1.3. Spiritueel	9
	1.4. Echtgenotes	10
	2. Pastorale vorming	10
	2.1. Snuffelstage	11
	2.2. Oriënterende stage	12
	2.3. Grote stage	12
VII.	CONTACTGEGEVENS	14

1. ALGEMEEN

Studenten die een wijding tot permanent diaken in het Bisdom van 's-Hertogenbosch ambiëren, volgen de vijfjarige deeltijdopleiding godsdienstwetenschappen (minor-variant) en nemen tegelijkertijd deel aan de geestelijke-pastorale vorming ('diocesane toeleiding'). Beide delen samen vormen de diakenopleiding.

De diakenopleiding leidt op tot onbezoldigd permanent diaken. Om als bezoldigd permanent diaken aan het werk te kunnen, gelden hogere opleidingseisen.

Informatie over de opleiding godsdienstwetenschappen is te vinden in de *Studiegids Instituut Sint-Bonifatius*.

“De diakens zijn bedienaars die gewijd zijn om in de Kerk taken van dienstbetoon te verrichten; zij ontvangen niet het ambtelijk priesterschap, maar de wijding verleent hun belangrijke functies in de bediening van het woord, de goddelijke eredienst, het pastorale bestuur en de liefdadigheid. Taken die zij onder het pastoraal gezag van de bisschop moeten vervullen.” (CKK 1596)

II. PROFIEL VAN DE DIAKEN

De diakenopleiding is bedoeld voor mannen die later als parttime (onbezoldigd) permanent diaken gaan werken.

De diaken wordt 'voor het dienstwerk' gewijd:

- *Het dienstwerk van de liefdewerken en de herderlijke zorg.*
De diaken behartigt de 'diaconie', de kerkelijke zorg voor armen, mensen in nood, gemarginaliseerden.
Hij zet zich in voor het Rijk van God als een rijk van gerechtigheid en vrede.
Ook krijgt hij pastorale taken toevertrouwd.
- *Het dienstwerk van de verkondiging.*
Hij deelt in de taak het Evangelie te verkondigen en uit te leggen in preek en catechese.
In de eucharistieviering leest hij het Evangelie voor.
- *Het dienstwerk van de liturgie.*
De diaken kan onder meer dopen en gedelegeerd worden om kerkelijke huwelijken in te zegenen.
Hij leidt uitvaartplechtigheden.
Tijdens de eucharistieviering assisteert hij aan het altaar.

Het programma van de geestelijke-pastorale vorming is op het profiel van de diaken afgestemd, alsook op hetgeen Mgr. De Korte schrijft in zijn notitie *Samen bouwen in vertrouwen*: "Naar mijn visie is de diaken niet allereerst geroepen tot liturgische assistentie, maar tot dienst aan de wereld vanuit onze Kerk en dat wordt door de diaken gerepresenteerd tijdens de viering van de liturgie."

III. VOORWAARDEN AANNAME

Toegelaten kunnen worden: rooms-katholieke, kerkelijk praktiserende mannen, die onbesproken zijn van gedrag en verleden, en die zich uit roeping willen inzetten voor de Kerk.

Behalve interesse in het leven en de zending van de Kerk, wordt van de kandidaat verwacht dat hij in zekere mate op de hoogte is van de katholieke geloofs- en moraallessen en dat hij deze wil onderschrijven; dat hij bekwaam is om met mensen om te gaan en dat hij een behoorlijke algemene ontwikkeling en vooropleiding bezit (tenminste HAVO / MBO-niveau). Een goede lichamelijke en psychische gezondheid is vereist. Indien hiertoe aanleiding bestaat kan om een gezondheidsverklaring worden verzocht.

De kandidaat moet op moment van wijding tenminste 35 jaar oud zijn (art. 18 Kaderwet van het permanent diaconaat in Nederland, gegeven door de Nederlandse bisschoppen op 5 juni 1975).

De gehuwde student dient een goed en stabiel christelijk leven te leiden. De echtgenote dient akkoord te gaan met het volgen van de opleiding en de (latere) uitoefening van het gewijde ambt. Zijn gezin dient positief met de Kerk verbonden te zijn.

Een ongehuwd kandidaat moet bereid zijn celibatair te blijven omwille van de Heer en Zijn Kerk. Een gehuwd kandidaat moet, volgens de bepalingen van de Kerk, bereid zijn na zijn wijding niet te hertrouwen wanneer zijn vrouw onverhoopt zou komen te overlijden.

Het diakenambt wordt in het Bisdome van 's-Hertogenbosch (in de eerste plaats) parttime uitgeoefend op basis van vrijwilligheid, naast en met behoud van de eigen maatschappelijke functie. De kandidaat dient daarom in een beroep werkzaam te zijn

IV. PROCEDURE TOELATING

De kandidaat die de wijding tot permanent diaken overweegt, meldt zich (bij voorkeur schriftelijk) aan bij de rector van de opleiding.

Vervolgens worden er aannamesprekken gevoerd met de rector (en eventueel de spiritueel). De kandidaat reikt een korte levensloop aan (curriculum vitae), een doop- en vormselbewijs en, indien van toepassing, een kopie van de huwelijksakte en kopieën van de relevante diploma's. Ook een 'verklaring omtrent gedrag' dient aangeleverd te worden. Verder dient de student de namen van enkele referentiepersonen te noemen. De eigen pastoor wordt ambtshalve gevraagd. Indien de kandidaat wordt toegelaten, ontvangt hij een schriftelijke bevestiging.

Na gesprek met de rector volgt een huisbezoek door de bisschoppelijk gedelegeerde voor permanente diakens. Er wordt gesproken met de kandidaat in zijn thuis-/gezinssituatie waarbij de echtgenote een noemenswaardige inbreng heeft.

Na bovenstaande gesprekken krijgt de kandidaat schriftelijk bericht of hij wel of niet wordt toegelaten tot de opleiding.

V. STRUCTUUR DIOCESANE TOELEIDING

De geestelijke-pastorale vorming (diocesane toeleiding) is parallel aan de theologische vorming opgebouwd uit een basisopleiding (van twee jaar) en een vervolgopleiding (van drie jaar).

Na de basisopleiding met succes te hebben afgesloten en na gebleken geschiktheid (dus na het tweede opleidingsjaar) wordt de student aangenomen als kandidaat voor het diaconaat.

Deze opname vindt plaats in de kapel van het Sint-Janscentrum, op de laatste collegedag van de minor

Aan het einde van het derde studiejaar volgt de aanstelling tot lector en aan het einde van het vierde jaar de aanstelling tot acoliet.

Deze aanstellingen vinden plaats in de kapel van het Sint-Janscentrum, op de laatste collegedag van de minor

Na de vervolgopleiding met succes te hebben afgerond en na gebleken geschiktheid (dus na vijf jaar) kan de wijding tot het permanent diaconaat worden aangevraagd.

Na de wijding ontvangt de diaken een pastorale zending van de bisschop. De concrete taken die de diaken op zich neemt, worden in een benoemingsbrief vastgelegd.

VI. PROGRAMMA VAN DE TOELEIDING

De diocesane toeleiding omvat bezinningsdagen, retraites, gesprekken met de spiritueel, stage(begeleiding) en enkele praktische vakken.

1. Geestelijke vorming

De student groeit geleidelijk in het kerkelijk leven en de geloofs-gemeenschap van het bisdom. Gedurende de collegedagen wordt – samen met de studenten van de catechistenopleiding en van de opleiding godsdienstwetenschappen - gezamenlijk Eucharistie gevierd en het morgen- en avondgebed volgens het kerkelijke getijdengebed gebeden. (*zie Studiegids Algemeen*)

1.1. Bezinningsdagen

Studenten van de diakenopleiding nemen in de jaren van de basisopleiding (jaar I en II) tenminste aan twee van de vier bezinningsdagen, en in de jaren van de vervolgopleiding (jaar III, IV en V) tenminste aan drie bezinningsdagen deel. Zij maken tevens een kort (reflectie)verslag van deze bezinningsdagen. (t.b.v. spiritueel)

De bezinnings- of studiedagen maken een integraal onderdeel van de diakenopleiding uit. De kosten zijn dan ook verwerkt in het collegegeld.

Aanmelding voor de bezinningsdagen is mogelijk via een aanmeldingsformulier dat per halfjaar wordt verstrekt.

1.2. Retraite

Er worden jaarlijks twee retraites aangeboden waaraan studenten van de diakenopleiding minimaal één maal verplicht zijn om deel te

nemen. De retraites worden (veelal) in de zomer (en in zoverre mogelijk) samen met studenten van De Tiltenberg georganiseerd. De retraite maakt een integraal onderdeel van de diakenopleiding uit. De kosten van jaarlijks één retraite is dan ook verwerkt in het collegegeld.

Aanmelding voor de retraite is mogelijk via een aanmeldingsformulier dat wordt verstrekt.

1.3. Spiritueel

Voor persoonlijk advies over het geestelijk leven, de spiritualiteit van de diaken, en alles wat daarmee samenhangt en in het bijzonder voor het ontvangen van het sacrament van boete & verzoening, zijn er priesters van het bisdom als spiritueel aan het Sint-Janscentrum verbonden. In de loop van het eerste semester van het eerste studiejaar maakt de student kennis met de spiritueel, waarmee hij gedurende de opleiding jaarlijks tenminste drie maal een gesprek voert.

De spirituelen zullen op een aantal opleidingsdagen aanwezig zijn bij de viering van de Eucharistie, de middagmaaltijd en of de vesper. Er is dan gelegenheid om afspraken met hen te maken. Zij zullen ook geheel of gedeeltelijk deelnemen aan de retraites om gelegenheid te bieden voor een gesprek. Tijdens de basisopleiding verzorgen zij op doordeweekse dagen inleidingen over het getijdengebed en de spiritualiteit van zending & ambt.

Reflectieverslagen van de bezinningsdagen kunnen tijdens de gesprekken aan de orde komen.

De spiritueel is een vertrouwenspersoon en alle gesprekken – met name eventuele biechtgesprekken – die hij in deze functie voert, worden als confidentieel beschouwd.

1.4. Echtgenotes

Gedurende de opleiding zijn er verschillende bijeenkomsten die in het teken staan van verdieping van de betekenis van de diakenwijding in huwelijk en gezin.

- a. Er zijn gedurende de opleiding tenminste twee huisbezoeken (door rector of spiritueel);
- b. Echtgenotes nemen tijdens de vervolgopleiding (jaar III t/m V) minimaal aan één bezinningsdag per studiejaar deel.
- c. Jaarlijks is er één ontmoetingsbijeenkomst voor de echtgenotes voorzien. Het programma voor deze bijeenkomst wordt ingevuld door de gedelegeerde voor de permanente diakens.

2. Pastorale vorming

Om de studenten te helpen de nodige vaardigheden te verwerven en houding in te oefenen met het oog op hun zending, lopen zij vanaf het eerste jaar tot het einde van hun opleiding (jaar I t/m V) stage. Dit geeft de studenten ruim de tijd om te groeien in de taak die op hen wacht.

Het stage-‘traject’ bestaat uit: een snuffelstage gedurende de basisopleiding, (jaar I en II), een oriënterende stage (gedurende het derde jaar) en een grote stage (in jaar IV en V). Van elke stage wordt door de stagiair (student) een verslag gemaakt.

Het organiseren en bewaken van het stagetraject, met verschillende treden van voortgang en bijbehorende praktische vakken, alsook het zoeken van geschikte stageplekken gebeurt door de coördinator van de opleiding (in overleg met de stagebegeleider).

Ter begeleiding van de stage(s) krijgt de stagiair een stagebegeleider van de opleiding toegewezen en wordt in de stageparochie begeleid (m.n. jaar IV en V) door een werkbegeleider die op de stageplaats werkzaam is.

De stagebegeleider onderhoudt vanuit de opleiding het contact tussen de stagiair en de werkbegeleider. Hij heeft tot taak het leerproces van de stagiair te begeleiden en te bewaken. Daartoe stelt hij, in overleg met de stagiair en de werkbegeleider, de specifieke (persoonlijke) leerdoelen voor de stage vast. De stagebegeleider draagt zorg voor één stage-instructiebijeenkomst aan het begin van het studiejaar en voert in de loop van het studiejaar gesprekken met de stagiair over de voortgang van de stage. Ook overlegt hij (m.n. in jaar IV en V) regelmatig met de werkbegeleider in de stageparochie.

De stagebegeleider geeft aan het einde van iedere stageperiode (snuffelstage, oriënterende stage en grote stage) een beoordeling van de stage welke ingebracht wordt in de docentenvergadering. Een kopie van de stageverslagen wordt in het studiearchief bewaard.

De werkbegeleider begeleidt de stagiair op de stageplaats. Met het oog op de vastgestelde leerdoelen wijst hij in overleg met de stagebegeleider, de stagiair zijn taken toe.

2.1. Snuffelstage

Locatie: de stageparochie wordt door de opleiding gekozen; het mag de eigen parochie van de student zijn.

Inhoud: kennismaken met werkers in het pastoraat (pr, di, pw, ca, vrijwilligers) en de onderlinge samenwerking (jaar I); kennismaken met parochie en andere instellingen (school, ziekenhuis, gemeente etc) en de mogelijkheden van samenwerking (jaar II).

Tijdsinvestering: 2 EC per jaar (12 contacturen, inclusief 'vakken'; minimaal 50 werkuren; inclusief voorbereiding en het maken van schriftelijk verslag). De contacturen van de snuffelstage staan geroosterd voor de diaken- en catechistenopleiding samen.

Vakken: getijdengebed (4 contacturen) en spiritualiteit van zending (4 contacturen).

Verslag: reflectie op hetgeen men heeft waargenomen, op opgedane ervaring.

2.2. Oriënterende stage

Locatie: deels in de parochie van de snuffelstage en deels in de parochie waar de grote stage plaats zal vinden.

Inhoud: kennismaken met de breedte van het parochiepastoraat en van daaruit komen tot het aangeven van de werkvelden / werkzaamheden voor de grote stage en het formuleren van de (persoonlijke) leerdoelen.

Tijdsinvestering: 3 EC per jaar (24 contacturen, inclusief 'vakken'; nominaal 75 werkuren; inclusief voorbereiding en het maken van schriftelijk verslag). De contacturen worden gepland in onderling overleg tussen stagebegeleider, studenten en docenten.

Vakken: caritas & diaconie (10 contacturen) en praktische liturgie: directorium, lector / lectionarium, missaal (8 contacturen).

Verslag: beschrijving van hetgeen men heeft gedaan, reflectie op opgedane ervaring en formuleren van leerdoelen.

2.3. Grote stage

Locatie: Studenten krijgen van de coördinator (i.o.m. de stage-begeleider) een stageparochie toegewezen; dit zal (bij voorkeur) niet de eigen parochie zijn.

Inhoud: het gaat in deze fase van de stage om het deelnemen aan en het meedoen aan:

- *diaconia caritatis*. Er wordt gelet op mogelijkheden de diaconale dimensie nader te leren kennen en de zorg voor de diaconie in te

oefenen. De stagiair treedt indien mogelijk in contact met de parochiële caritas instelling, neemt deel aan een M.O.V. groep, Schuldhulpmaatje, Straatpastoraat etc.

- *diaconia liturgiae*. De stagiair kan deelnemen aan bijvoorbeeld een liturgische werkgroep of een avondwakegroep. Hij zal betrokken worden bij de voorbereidingen op de sacramenten, met name doopsel en huwelijk, en indien mogelijk bij voorbereiding van uitvaart. In de loop van de stage – na de aanstelling – kan hij tijdens de liturgie functioneren als lector of acoliet.
- *diaconia verbi*. De stagiair oefent zich om het woord te voeren. Tijdens de liturgie is dit mogelijk door het houden van een kort openingswoord en overwegingen in een gebedsdienst of avondwake. Als lector kan hij zich bij de schriftlezing en de voorbede in het voorlezen oefenen. Naar gelang de aanleg en de kwaliteiten van de stagiair kan hij ook aandacht geven aan de catechese, zowel aan kinderen, jongeren als volwassenen. Ook kan hij enkele berichtjes schrijven voor het parochieblad c.q. de parochiewebsite.

Tijdsinvestering: 5 EC per jaar (36 contacturen, inclusief ‘vakken’; nominaal 125 werkuren; inclusief overleg voorbereiding en het maken van schriftelijk verslag).

Vakken Jaar IV: praktische liturgie: acoliet, bijzondere bedienaar eucharistie (10 contacturen); pastorale gespreksvoering (10 contacturen); homiletiek (10 contacturen).

Vakken Jaar V: pastorale gespreksvoering (10 contacturen); homiletiek (10 contacturen); kerkelijk recht: sacramenten (10 contacturen).

Verslag: Aan het einde van het vierde jaar wordt een beknopt tussentijds-stageverslag geschreven, met aandacht voor voortgang van leerdoelen en het aanscherpen van leerdoelen. Aan het einde van het vijfde jaar wordt een eindverslag van de stage geschreven, d.w.z. evaluatie van de werkzaamheden en de leerdoelen.

VII. CONTACTGEGEVENS

Sint-Janscentrum:

Dr. F.L.A. De Rijcke
Papenhulst 4, 5211 LC 's-Hertogenbosch
T: 073 612 30 55 / E: rector@sint-janscentrum.nl

Spirituaals Sint-Janscentrum

D.A. Hedeboom
Raadhuisplein 2
5151 JH Drunen
T: 0416 372 215 / E: pastoordh@wonderbaremoeder.nl

Drs. D.R.P. Lebrun
Nieuwkuijksestraat 96
5253 AJ Vlijmen
T: 073 511 22 16 / E: pastoor@augustinus-paroche.nl

Stagebegeleider:

Drs. P. de Vries
Parade 11, 5211 KL 's-Hertogenbosch
T: 073 523 2085 / E: pdevries@bisdomdenbosch.nl

Gedelegeerde voor permanente diakens:

W.P.J.M. van Nunen
p.a. parochie St. Odulphus van Brabant
Nieuwstraat 17 a, 5688 BD Oirschot
T: 06-152 22 0869 / E: w.v.nunen@hetnet.nl

Coördinator:

Drs. H.M. Kleinpenning
Parade 11
5211 KL 's-Hertogenbosch
E: studiesecretariaat@bisdomdenbosch.nl